

Мігель де
Сервантес
Сааведра

“Дон Кіхот”

Початок життя великого письменника

Мігель де Сервантес Сааведра народився в місті Алькала-де-Енарес. Припускається, що він народився 29 вересня, у день Архангела Михаїла, і за традицією отримав ім'я святого. Мігель де Сервантес був хрещений у місті Алькала-де-Енарес, у парафіяльній церкві святої Марії. Його батька звали Родріго де Сервантес, за походженням із Кордови, він працював хірургом. Його мати звали Леонор де Кортінас, про яку відомо мало. У Сервантеса були брати Андрес, Родріго і Хуан, сестри Андреа, Луїса і Магдалена.

Алжирський полон

Під час свого повернення з Неаполя до Іспанії на борту галери Сонце (Sol) турецька флотилія під командуванням Арнаута Мамі взяла у полон Мігеля і його брата Родріго. Це відбулося 26 вересня 1575 року. Їх захопили на вершину Кадакес де Росас або Паламос, яку зараз називають Коста Брава, і відправили до міста Алжира. Сервантеса зробили рабом грецького зрадника Далі Мамі. Той факт, що у Сервантеса знайшли рекомендаційні листи від Хуана Австрійського і герцога Сесси, дав підстави полонителям Сервантеса вважати, що він є дуже важливою персоною, і вони могли вимагати за нього хороший викуп. Вони вимагали п'ятсот золотих ескудо за свободу Сервантеса.

Повернення до Іспанії

- У травні 1581 року Сервантес переїхав до Португалії, де в той час знаходився двір Феліпе II, з метою знайти щось, з чим переробити своє життя і заплатити борги, які отримала його сім'я з метою викупу Сервантеса з Алжира. Йому довірили секретне завдання в Орані, через те, що він мав багато знань про культуру і звичаї північної Африки. За цю роботу він отримав 50 ескудо. Сервантес повернувся до Лісабона, а наприкінці року повернувся до Мадрида.

Сервантес та його “Дон Кіхот”

Роман “Дон Кіхот” задумувався як пародія на рицарські романи, які заповняли тогочасну Іспанію. За часів Сервантеса було відомо більше ста двадцяти рицарських романів, в яких описували неймовірні пригоди різних рицарів і прославлялася їхня доблесть, гречність та любов до прекрасних дам. Ці романи не мали нічого спільного з реальним життям, але ними зачитувалися всі верстви населення. Як правило, читали вголос, збираючись у гуртки та жваво співпереживаючи усім подям, що відбувалися в читаному романі. Відомий випадок, коли один іспанський дворянин ненадовго виїхав з дому у справах, а повернувшись, з жахом побачив, що вся його родина разом зі слугами заливається слізьми і вигукує : “ О, горе ! Він помер!”. На щастя , з ясувалося, що розпач усього дому був спричинений смертю героя рицарського роману, який вони читали.

Літературні ознаки “Дон Кіхота”

Роман має епізодичну структуру. Хоча роман і жартівливого характеру, друга частина — серйозний філософський роздум на тему обману. Дон Кіхот служив джерелом натхнення не тільки в літературі, а й набагато пізніше в музиці і живописі, надихаючи Пабло Пікассо та Ріхарда Штрауса. Контраст між високим, худим, вигадливим та ідеалістичним Доном Кіхотом і товстим, присадкуватим, стомленим від життя Санчо Пансою — лейтмотив, що наслідувався багато разів після публікації книжки. Мрії ідальго — об'єкт образливих і жорстоких розіграшів у романі. Навіть вірний та простодушний Санчо ненавмисно був змушений обманювати його в деяких питаннях. Роман - сатира ортодоксальності, правдивості, точності та навіть патріотизму. В спробі вийти поза просту розповідь історії, щоб пояснити індивідуалізм своїх персонажів, Сервантес допоміг зменшити моду на літературно обмежені лицарські романи, які пародіював в своєму творі.

Письменник застосовував подібну гру слів, що ще збільшувало комічність «Дона Кіхота».

Світ простих людей, від пастухів до власників таверн, що фігурують в «Доні Кіхоті» був новаторським для тих часів. Персонаж Дона Кіхота став дуже відомим у світі, а слово «донкіхотський» перейняли багато мов. Фраза «боротьба з вітряками» стала синонімом марності зусиль. І через свій величезний вплив роман допоміг формуванню сучасної іспанської мови

Історія публікації роману

Роман складається з двох частин, публікація яких розділена десятиліттям. Частина перша була надрукована в 1605 році, Частина друга - в 1615 році, уже після того як перша частина була неодноразово перевидана в Європі й здобула велику популярність. У другій частині автор глибше розкриває характер свого персонажа, вона менше зосереджена на дії, а більше на роздумах та діалогах.

Історія перекладів

Перший український переклад[4], чи, точніше, скорочений віршований переспів «Дон Кіхота» Сервантеса зробив Іван Франко. Цей переклад було опубліковано в 1891 році у Львові з передмовою Франка про творчість Сервантеса. Над перекладом всього «Дон Кіхота» довгий час працював український письменник Володимир Самійленко, проте його рукопис було втрачено (про цю втрату є згадка в сонеті Миколи Зерова «Самійленко»). У 1927 році з'явився скорочений український переклад «Дон Кіхота» Миколи Іванова, що перевидавався 1935 і 1936 року, а також 2010. У 1955 році був опублікований український переклад Василя Козаченка та Євгена Кротевича, але вадою цього перекладу була його вторинність. Перекладачі самі зазначили в передмові, що перекладали не з іспанської, а з російського перекладу Любимова. За свідченням Григорія Кочура, навіть прислів'я і приказки, якими так охоче сипле в романі Санчо Панса, були скальковані з російської. Вартісним, на думку Кочура, в цьому перекладі були хіба що поетичні вставки, які переклав Микола Лукаш. Повний переклад з оригіналу мав на меті здійснити видатний український перекладач Микола Лукаш, проте за життя не встиг довершити другий том роману, який згодом допереклав Анатоль Перепадя. Таким чином повний український переклад роману Сервантеса з мови оригіналу вперше було опубліковано лише в 1995 році у видавництві «Дніпро». У 2008 році цей переклад був перевиданий харківським видавництвом Фоліо.

Балет “Дон Кіхот” ”

Людвінг Міскус

Історія створення

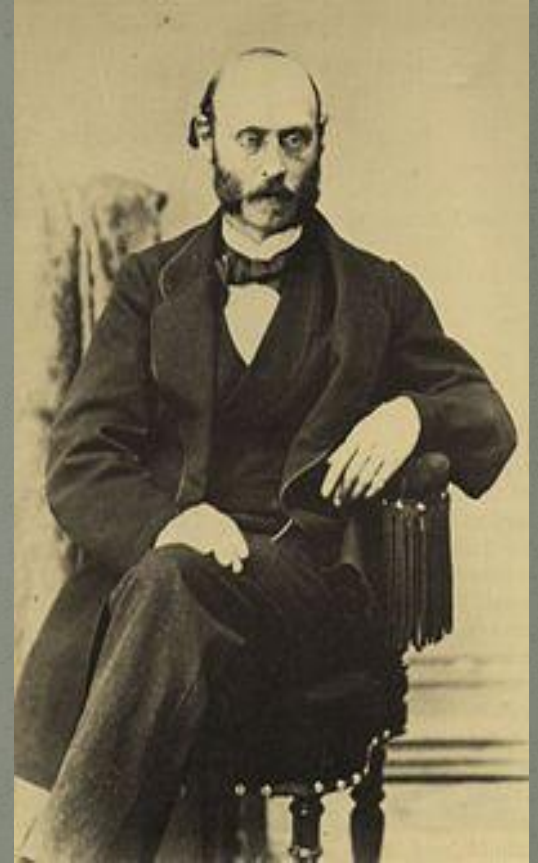
У 1869 році хореограф Маріус Петіпа (1818-1910) запропонував Мінкуса, був у той час професором Московської консерваторії по класу скрипки, написати музику до балету «Дон Кіхот», сценарій якого він розробив сам. Француз Петіпа, що народився в Марселі і навчався у свого батька, відомого артиста, балетмейстера і педагога Ж. А. Петіпа, а також у видатного танцівника театру Королівської академії музики О. Вестріса, з 1838 року виступав в театрах Бордо, Нанта, Нью-Йорка і Мадрида в якості танцівника і балетмейстера. З 1847 року він став працювати в Росії. Петіпа дотримувався суворих схем чергування пантоміми і танців, класичних і характерних.

Маріус Петіпа

Музика

- Музика Мінкуса носить чисто прикладний характер. Вона, за словами Ю. Слонімського, «відверто службова і носить як би вторинний, а не первинний характер - підказана фантазією Петіпа ... як би розчиняється в зорово-пластичних образах ... Одностайність і одностайність її з хореографією таке, що це додає партитурі Мінкуса в сприйнятті публікою специфічна якість - її чуєш тому, що ніби бачиш». Індивідуальні музичні характеристики відсутні, проте більшість номерів зазначено життєрадісністю, всі вони дивно танцювальні, іспанська національний колорит проявляється у використанні ритмів іспанських і циганських танців (за оцінками критиків народні танці у Мінкуса були скоріше «іспаністів», ніж іспанськими). Поряд з цим в балеті присутні, всупереч часу відбувається дії, ритми вальсу і галопу.

Людвінг Мінкус

Сюжет

- Головний герой («Літ нашому ідальгові до п'ятдесятка добиралося, статури був міцної, із себе худий, з лиця сухорлявий, зорі не засипляв і дуже кохався в полюванні» але «ідальго той гулящого часу - тобто замалим не цілий рік - водно читав рицарські романи з таким запалом і захватом, що майже зовсім занедбав не лише своє полювання, а й усяке господарювання») так любив читати лицарські романи, що говорив тільки про них і вірив кожному слову в них, незважаючи на те, що більшість подій там безсумнівно неможливі. Кіхот зрештою сходить з глузду через недосипання, нестачу їжі та багато читання. І він вирішує податися на пошуки пригод як мандрівний лицар. Він одягає старі лати, робить саморобний шолом, перейменовує себе в «Дона Кіхота ла-маншського», а свою худорляву шкапу називає Росинантом. Він назвав своєю коханою дівчину із сусідньої ферми Алонсу Лоренцо, давши їй ім'я Дульсінея Тобоська, в той час як вона нічого про це не знає.

Продовження

- Дон Кіхот вирушив в дорогу рано вранці та заночував у заїжджому дворі, що здавався йому замком. Він просить власника, якого сприйняв за повелителя замку, посвятити його в лицарі. Дон Кіхот проводить ніч, стоячи на варті над своїми латами. Вранці, коли поронщики мулів спробували витягнути лати з води, щоб дати мулам напитися, Дон Кіхот почав з ними бійку. Тоді хазяїн заїжджого двору «посвятив його в лицарі», порадивши йому найняти собі зброєносця та послав його в дорогу. По дорозі, Дон Кіхот побився з толедськими торговцями, які «образили» уявну Дульсінею, і звільнив хлопчика, якого прив'язав до дерева його хазяїн за те, що хлопчик мав нахабство спитати про свою заробітну плату. Дон Кіхот повернувся додому із своїм сусідом, Педро Креспо.

Продовження

- Повернувшись додому, Дон Кіхот почав складати план втечі. Тим часом його племінниця, економка, парафіяльний вікарій та місцевий перукар непомітно спалюють більшість лицарських романів і замикають бібліотеку, кажучи Дону Кіхоту, що бібліотеку прокляв чаклун. Дон Кіхот, тим часом, пропонує іншому своєму сусідові Санчо Пансі стати його зброєносцем і обіцяє подарувати селянину посаду губернатора острова. Скоріше безрадісно Санчо погоджується, і на світанку вони обидва утікають із села. З цього місця починається серія їхніх пригод, починаючи з бійки Дона Кіхота з вітряками, які йому здавалися лютими велетнями.

Галерея

Продовження

Постановки балетів

- 1869 - Великий театр, прем'єра відбулася 14 грудня у Великому театрі, в Москві. Балетмейстер Маріус Петіпа.
- 9 листопада 1871 - Маріїнський театр, нова редакція Петіпа
- 1887 рік - Великий т.
- Театр.
- 6 грудня 1900 - Великий театр. Балетмейстер Олександр Горський
- 1902 рік - Маріїнський театр.
- 19 ноября 1906 года — Большой театр.
- 30 вересня 1923 - Театр опери та балету, Петроград Олександра Горського
- 10 лютого 1940 - Великий театр. Балетмейстер - Ростислав Захаров відновив спектакль Олександра Горського (нові танці на музику В. П. Соловйова-Седого)

“Дон Кіхот” в театральному мистецтві

“Дон Кіхот” в живописі

Малюнок Пікассо для журналу Луї Арагона Les Lettres Françaises (1955 р.): випуск тижневика був присвячений 350-річчю великого роману.

Афіша до опери «Дон Кіхот», композитор Массне.

Галерея

Худ. Оноре Дом'є. Дон Кіхот,
не довершено.

Худ. Гранвіль. Ілюстрація до
роману «Дон Кіхот», 1848 р.

“Дон Кіхот” в архітектурі

Завершення

- Висміюючи рицарські фантазії свого героя, Сервантес протягом усього твору відстоює рицарські ідеали честі та справедливості, які були близькими йому як письменнику-гуманісту. Однак розчарування у здійсненності ідеалів Відродження призвело до того, що автор головним героєм роману, носієм високих гуманістичних ідей робить божевільну людину. Сервантес наштовхує своїх читачів на роздуми над тим, в якому світі вони живуть; невже цей світ настільки жорстокий і цинічний, що прагнути добра і справедливості може лише людина несповна розуму?!